

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดที่ใช้เพื่อคุ้มครองในการให้บริการทางการแพทย์ในกรณีเกิดการขัดกันทางอาวุธเริ่มแรกนั้นคือเครื่องหมายกาชาดกล่าวคือ เป็นเครื่องหมายกากบาทสีแดงบนพื้นสีขาวซึ่งไม่มีความหมายทางศาสนาแต่อย่างใดหากแต่เป็นการให้เกียรติแก่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ซึ่งเป็นประเทศผู้ก่อกำเนิดกาชาดระหว่างประเทศ โดยเครื่องหมายนี้แทนที่จะเป็นกากบาทขาวบนพื้นแดงซึ่งเป็นธงของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ แต่กลับสีกลายเป็นเครื่องหมายกากบาทสีแดงบนพื้นสีขาว อย่างไรก็ตามก็อาจมีรัฐบาลบางรัฐเข้าใจว่าเครื่องหมายกากบาทสีแดงนี้มีความสำคัญทางศาสนา ดังนั้นอนุสัญญาเจนีวาจึงอนุมัติให้ประเทศมุสลิมบางประเทศใช้เครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดงได้รวมทั้งการรับรองเครื่องหมายสิงโตแดงกับดวงอาทิตย์ในเวลาต่อมา ถึงกระนั้นความเป็นมุสลิมหรือการที่ประเทศใดนับถือศาสนาต่างกันก็ไม่อาจสรุปได้ว่าประเทศเหล่านั้นจะใช้เครื่องหมายกาชาดไม่ได้ เช่น กรณีประเทศมาเลเซียที่เป็นประเทศที่ประชากรในประเทศส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งประเทศมาเลเซียนี้ใช้เครื่องหมายกาชาดในการให้บริการทางการแพทย์ภายในประเทศและมีกฎหมายรับรองเฉพาะเครื่องหมายกาชาดเท่านั้น เช่นนี้เป็นการเน้นย้ำต่อประชาคมโลกว่าเครื่องหมายกาชาดเป็นเครื่องหมายที่ไม่สื่อความหมายเชิงศาสนา

โดยที่เครื่องหมายกาชาดและเครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดงได้รับการยอมรับตลอดมาเป็นเวลานานในฐานะเครื่องหมายที่ให้ความคุ้มครองการบริการทางการแพทย์ในการขัดกันทางอาวุธ ทั้งกรณีการขัดกันทางอาวุธระหว่างประเทศและที่ไม่ใช่ระหว่างประเทศ แม้ว่าเครื่องหมายทั้งสองอาจถูกละเมิดบ้างแต่ไม่มีทางปฏิบัติที่เป็นทางการใดได้แย่งความมีอยู่ของเครื่องหมายแห่งการบริการทางการแพทย์ทั้งสองเครื่องหมายนี้ ดังนั้นสถานะของเครื่องหมายทั้งสองจึงถือเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (Customary International Law) ที่มีสถานะ *erga omnes* ซึ่งส่งผลให้ความคุ้มครองต่อเครื่องหมายดังกล่าวผูกพันเป็นการทั่วไปแก่ทุกรัฐ (binding state as a whole) ในการที่จะต้องให้ความเคารพและความคุ้มครองต่อเครื่องหมายดังกล่าว

นอกจากนั้นทางปฏิบัติแห่งรัฐยังทำให้การคุ้มครองบุคคลผู้ให้บริการทางการแพทย์และผู้ซึ่งให้บริการทางศาสนามีสถานะเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศเช่นกัน

ต่อมาการที่ประเทศอิสราเอลไม่ยอมใช้เครื่องหมายที่ได้รับการรับรองแล้วไม่ว่าเครื่องหมายใดๆ แม้ว่าประเทศอิสราเอลได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาเจนีวา 1949 และได้ให้สัตยาบันแล้วนับตั้งแต่ปี 1951 แต่ก็ไม่รับเอาเครื่องหมายหนึ่งเครื่องหมายใดที่อนุสัญญาเจนีวารับรองแล้วมาใช้ในการให้บริการทางการแพทย์อันสืบเนื่องมาจากเครื่องหมายที่กาชาดระหว่างประเทศรับรองแล้วได้ถูกมองว่ามีลักษณะที่สื่อความหมายไปในทางวัฒนธรรม การเมือง หรือศาสนา ซึ่งทางกาชาดระหว่างประเทศก็ได้พยายามที่จะหาวิธีการต่างๆ ที่จะแก้ไขปัญหานั้น ประเด็นตรงนี้ โดยการรับรองสัญลักษณ์ที่จะไม่สื่อความหมายทางวัฒนธรรม ชาติ การเมือง หรือศาสนา อันนำไปสู่การรับรองเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดใหม่ในชื่อ "เครื่องหมายตามพิธีสารฉบับที่ 3" หรือเป็นที่รู้จักในชื่อ "เครื่องหมายคริสตัสแดง" ซึ่งเป็นเครื่องหมายที่ถือได้ว่าไม่มีการสื่อความหมายใดๆ

ดังนั้นในปัจจุบันเครื่องหมายขององค์การกาชาดจึงมี 4 เครื่องหมายโดยมีกฎหมายระหว่างประเทศรับรอง แม้ว่าเครื่องหมายสิงโตแดงกับดวงอาทิตย์นั้นได้เลิกใช้ไปแล้วนับแต่ปี 1980 อันสืบเนื่องมาจากการล่มสลายของราชวงศ์เปอร์เซีย โดยที่เครื่องหมายดังกล่าวนั้นเป็นเครื่องหมายประจำราชวงศ์ ซึ่งเป็นประเทศอิหร่านในปัจจุบัน โดยประเทศอิหร่านนี้ได้รับเอาเครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดงไปใช้ในการให้บริการทางมนุษยธรรมทั้งภายในและระหว่างประเทศ แต่กระนั้นประเทศอิหร่านก็ยังคงสงวนสิทธิในการกลับไปใช้เครื่องหมายดังกล่าวอยู่ โดยเครื่องหมายนี้ยังคงปรากฏอยู่ในพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 3 ด้วย ดังนั้นเครื่องหมายสิงโตแดงกับดวงอาทิตย์ยังเป็นเครื่องหมายที่จะต้องได้รับความเคารพและคุ้มครองต่อไป

ดังนั้น "เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดตามพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 3" หรือ "เครื่องหมายคริสตัสแดง" ซึ่งเครื่องหมายคริสตัสแดงนั้นได้ถูกกำหนดให้มีสถานะเท่าเทียมกับเครื่องหมายกาชาด เสี้ยววงเดือนแดงและสิงโตแดงกับดวงอาทิตย์ เครื่องหมายคริสตัสแดงจึงให้ความคุ้มครองต่อพนักงานแพทย์ พนักงานศาสนา หน่วยการแพทย์ การขนส่งเพื่อการแพทย์ การขนส่งทางการแพทย์ ยวดยานทางการแพทย์ เรือและยานทางการแพทย์ อากาศยานทางการแพทย์ พนักงานแพทย์ประจำ หน่วยทางการแพทย์ประจำ และการขนส่งทางการแพทย์ประจำ ทั้งในสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธ และในยามสงบ ไม่ว่าจะเป็นความคุ้มครองในระหว่างประเทศในกรณีการขัดกันทางอาวุธ หรือความคุ้มครองภายในประเทศ เช่น กรณีความตึงเครียดภายในประเทศที่ไม่ถึงขั้นเป็นกรณีการขัดกันทางอาวุธภายในประเทศเช่นเดียวกับเครื่องหมายกาชาดและเครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดง

ส่วนการยอมรับเครื่องหมายคริสตัสแดงนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการให้ความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมายมนุษยธรรม สังคมระหว่างประเทศจะต้องให้การรับรองโดยการเข้าเป็นภาคีและให้สัตยาบันต่อพิธีสารดังกล่าว ส่วนการที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา 1949 ฉบับที่ 3 ปี 2005 นี้ย่อมเป็นการดี ทั้งนี้ไม่ถือว่าเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ประเทศไทยเท่าที่มีมาแต่เดิมตามที่ประเทศไทยเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเจนีวา 1949 ทั้งสี่ฉบับแต่อย่างใด อีกทั้งการเข้าเป็นภาคีแห่งพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา 1949 ฉบับที่ 3 ปี 2005 นี้ยังเป็นการส่งเสริมความร่วมมือที่ดีในการให้การประกันการรับรองและคุ้มครองต่อเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดใหม่เพื่อให้เครื่องหมายดังกล่าวมีสถานะที่เป็นเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดที่มีประสิทธิภาพในการให้ความคุ้มครองต่อการบริการทางการแพทย์และการบริการทางศาสนาที่ดียิ่งขึ้นอันส่งผลให้การใช้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่า แม้เครื่องหมายคริสตัสแดงจะเป็นเครื่องหมายที่ได้รับการรับรองให้มีสถานะเดียวกับเครื่องหมายกาชาด เครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดงและเครื่องหมายสิงโตแดงกับดวงอาทิตย์ ดังที่อนุสัญญาเจนีวา 1949 ฉบับที่ 1 ได้บัญญัติไว้ และทำให้เครื่องหมายเหล่านี้มีความเป็นสากลและได้รับการเคารพและคุ้มครองในฐานะที่เป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ แต่เครื่องหมายคริสตัสแดงไม่ได้ถูกผนวกเข้าไปในอนุสัญญาเจนีวาฉบับดังกล่าว อีกทั้งการที่เครื่องหมายคริสตัสแดงนี้ยังมีประเทศที่เข้าเป็นภาคีเพียง 25 ประเทศและที่ลงนามแต่ยังไม่ให้สัตยาบันอีก 61 ประเทศ นั้นแสดงให้เห็นถึงการที่นานาประเทศยังไม่ได้ให้การยอมรับต่อเครื่องหมายคริสตัสแดงเท่าที่ควร

ส่วนการพิจารณาในเรื่องการละเมิดความคุ้มครองภายใต้เครื่องหมายคริสตัสแดงของประเทศที่ไม่เป็นภาคีต่อพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 3 นั้น การโจมตีต่อบุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ หน่วยพยาบาล ยังคงถือเป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศอันถือเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลผูกพันทุกรัฐ แม้รัฐที่ไม่ได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเจนีวา 1949 นั้นก็ผูกพันที่จะเคารพหลักการนี้ การกระทำละเมิดอย่างร้ายแรงซึ่งมีผลทำให้การกระทำเป็นความผิดฐานอาชญากรรมสงครามจึงครอบคลุมถึงการละเมิดต่อการคุ้มครองที่อยู่ภายใต้เครื่องหมายคริสตัสแดง ดังนั้นการละเมิดใดๆ ที่เกิดขึ้นอันเป็นเหตุให้ผู้ซึ่งอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของเครื่องหมายคริสตัสแดงได้รับอันตรายสาหัสหรือเสียชีวิต ซึ่งถือเป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงตามอนุสัญญาเจนีวา 1949 และพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาดังกล่าว ผู้กระทำการละเมิดดังกล่าวต้องรับผิดชอบอาชญากรรมสงครามด้วย

อีกทั้งในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา 1949 ฉบับที่ 3 ปี 2005 ประเทศไทยยังคงต้องมีการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับพิธีสารฉบับดังกล่าวและควรมีการ

แก้ไขให้กฎหมายภายในของไทยให้มีความสอดคล้องกับสภาวการณ์ปัจจุบันยิ่งขึ้น ซึ่งในการแก้ไขกฎหมายนั้น ผู้เขียนได้ร่างพระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ.....ซึ่งมีความสอดคล้องกับอนุสัญญาเจนีวา 1949 และหลักการตามพิธีสารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดเป็นอย่างยิ่ง

6.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากเนื้อหาของการศึกษาวิเคราะห์ตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาและประเด็นต่างๆ มากมาย อีกทั้งจากสมมุติฐานจะเห็นได้ว่าการศึกษาวิเคราะห์ตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีประเด็นหลักถึงสองประเด็นกล่าวคือ ปัญหาการรับรองและคุ้มครองเครื่องหมายกาชาดและเครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดงกับสถานะกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ และการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา 1949 ฉบับที่ 3 เพื่อเป็นการรับรองเครื่องหมายคริสตัสแดงตามพิธีสารดังกล่าว ดังนั้นจึงขอแบ่งในส่วนของข้อเสนอแนะเป็นสองส่วนดังนี้ ส่วนแรกคือข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดในทางระหว่างประเทศ และส่วนที่สองคือข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดในประเทศไทย ทั้งนี้ผู้เขียนได้เสนอแนวทางแก้ไขกฎหมายภายในของไทยไว้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งร่างพระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ..... ดังปรากฏฉบับร่างฉบับเต็มตามภาคผนวก (ข)

1) ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดในทางระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะของผู้เขียนเห็นว่า หากกาชาดระหว่างประเทศปรารถนาที่จะให้เครื่องหมายนี้เป็นที่ยอมรับเป็นสากลถึงขนาดที่ประเทศต่างๆ ให้ความเคารพและคุ้มครองนอกจากการที่จะรอให้ประเทศต่างๆ เข้ามาเป็นภาคีหรือให้สัตยาบันสำหรับประเทศที่ได้ลงนามแล้วนั้นซึ่งคงต้องรอไปอีกนาน ทางแก้คงต้องให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขอนุสัญญาเจนีวาปี 1949 เสียใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อ 38 ของอนุสัญญาเจนีวา 1949 ฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นเสมือนหัวใจของเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดอันเด่นชัดให้มีการบัญญัติให้ “เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัด” (Distinctive Emblems) ให้รวมถึงเครื่องหมายคริสตัสแดงด้วย ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองเพื่อให้ประเทศต่างๆ ที่เป็นภาคีอนุสัญญาเจนีวา 1949 ฉบับที่ 1 อยู่แล้วให้ถือเป็นการรับเอาเครื่องหมายคริสตัสแดงนี้ไปด้วยซึ่งน่าจะมีผลทำให้เครื่องหมายคริสตัสแดงนี้มีผลบังคับได้อย่างสมบูรณ์

ในส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งอนุสัญญาเจนีวาปี 1949 ทั้ง 4 ฉบับและพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวาทั้ง 3 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดอันเด่นชัดนี้ยังคงต้องมีการแก้ไขให้สอดคล้องด้วย แม้ในมุมมองของผู้เขียนปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้กาชาดระหว่างประเทศ

กลับมาใช้เครื่องหมายกาชาดเพียงเครื่องหมายเดียว เหตุผลก็คือ แน่ใจว่าเจตนาของเครื่องหมายกาชาดนั้นไม่ได้มีเจตนาที่จะสื่อถึงความหมายทางศาสนาตั้งแต่ต้นอยู่แล้ว ทั้งนี้จึงขึ้นอยู่กับความสมัครสมานสามัคคีที่ทุก ๆ สภาในองค์การกาชาดระหว่างประเทศที่จะประชาสัมพันธืในความเข้าใจที่ตรงกันนี้ในทุกภาคส่วน และเท่าที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาและสำรวจมาในหลายๆ ประเทศ ทั้งจากการเดินทางไปเยี่ยมเยียนและการสอบถามผู้ที่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว เครื่องหมายกาชาดเป็นเครื่องหมายที่ผู้คนโดยส่วนใหญ่เชื่อโดยสุจริตใจว่าเป็นเครื่องหมายที่ให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์จริงโดยสังเกตได้จากที่มีการใช้เครื่องหมายกาชาดในหน่วยงานบริการทางการแพทย์เอกชนอย่างแพร่หลาย อีกทั้งการใช้ในสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แม้ว่าการใช้เช่นนั้นถือเป็นการใช้ที่เครื่องหมายกาชาดที่ไม่เหมาะสมและผิดกฎหมายก็ตาม ซึ่งแม้ภายหลังได้มีการเปลี่ยนเครื่องหมายมาเป็นสีอื่นที่ไม่ใช่สีแดงแต่ก็ยังคงรูปแบบของสัญลักษณ์กาชาดไว้เช่นเดิม

อีกทั้งการใช้เครื่องหมายกาชาดนี้ก็ถือเป็นการให้เกียรติแก่ประเทศผู้ทำการริเริ่มก่อตั้งนี้ด้วยนั่นคือ ประเทศสวีเดนแลนด์ ซึ่งสัญลักษณ์กาชาดโดยรูปลักษณะของเครื่องหมายนี้ถือได้ว่าเปรียบเครื่องหมายอื่น โดยเฉพาะที่เป็นสัญลักษณ์ที่เป็นที่สังเกตได้ง่ายในระยะไกล และง่ายต่อการทำขึ้นในเวลาที่ยุทธศาสตร์อันเป็นข้อดีในการที่จะได้รับความคุ้มครอง และที่สำคัญที่สุดก็คือการที่เครื่องหมายนี้เป็นที่ยอมรับของสังคมระหว่างประเทศว่าเป็นเครื่องหมายของการให้บริการทางการแพทย์ซึ่งก่อให้เกิดหลักจารีตประเพณีในการให้ความคุ้มครองนี้ และประเทศต่างๆ ก็ได้ให้ความเคารพและคุ้มครองเครื่องหมายนี้ในทุกๆ สภาการณอยู่แล้ว

อีกประเด็นข้อเสนอแนะของผู้เขียนคือ ให้นานาประเทศพยายามผลักดันเพื่อให้มีการใช้เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดเพียงหนึ่งเดียวในการให้บริการทางการแพทย์ในการขัดกันทางอาวุธ ไม่ว่าจะเป็กาชาด หรือจะเป็นเครื่องหมายคริสตลแดงที่ถือเป็เครื่องหมายเดียวในขณะนี้ที่ถือว่าเป็นเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดที่ไม่สื่อความหมายใดๆ (ณ ปัจจุบัน) ที่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะในทางเชื้อชาติ การเมือง ศาสนา หรือวัฒนธรรม ทั้งนี้ก็ยอมถือเป็ประโยชน์อย่างใหญ่หลวงแก่การบริการทางการแพทย์โดยเฉพาะกรณีการขัดกันทางอาวุธระหว่างประเทศ ซึ่งการใช้เครื่องหมายที่หลากหลายอาจทำให้เกิดความสับสนและอาจถือเป็นการระบุดึงฝ่ายตรงข้ามแทนการระบุดึงเป็นผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม

แม้ว่าข้อเสนอล่างต้นได้ถูกปฏิเสธมาแล้ว แต่เพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติในการที่จะได้รับความคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อเสนอดังกล่าวอาจมีความเป็นไปได้ถ้าหากกาชาดระหว่างประเทศยังคงให้ความเคารพต่อหลักการพื้นฐานของกาชาดเองในเรื่องความสามัคคีและความเป็นเอกภาพ (unity) อย่างแท้จริง แต่การที่ได้มีการรับรองและใช้เครื่องหมายเดียวกัน

แตงนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นย่อมถือได้ว่าการรับรองเครื่องหมายเสียวงเดือนแดงก็มีค่าบังคับอยู่ในระดับสูง ดังนั้นการที่จะยกเลิกเครื่องหมายเสียวงเดือนแดงเพื่อกลับไปใช้เครื่องหมายกาชาดเพียงอย่างเดียวคงจะเป็นไปได้ยากยิ่ง

ดังนั้นเมื่อมีเครื่องหมายที่ให้ความคุ้มครองที่มีค่าบังคับสูงถึงขั้นสังคมระหว่างประเทศให้การยอมรับให้เป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศอย่างเครื่องหมายกาชาดและเครื่องหมายเสียวงเดือนแดงแล้วนั้น ปัญหาในเรื่องค่าบังคับต่อดัวเครื่องหมายเองย่อมไม่ใช่ปัญหาแต่ปัญหาอยู่ที่การให้ความเคารพและความคุ้มครองของประเทศภาคีเอง ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้ประเทศภาคีให้ความสำคัญและเพิ่มมาตรการเสริมในการให้ความเคารพและให้ความคุ้มครองต่อความคุ้มครองภายใต้เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดนี้ให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมความเคารพและความคุ้มครองต่อความคุ้มครองภายใต้เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดให้มากขึ้น ซึ่งแนวทางการอนุวัติการถือเป็นกุญแจสำคัญ ไม่ว่าจะโดยการประชุมผลานความร่วมมือโดยกำหนดความสำคัญในประเด็นปัญหาเรื่องการให้ความเคารพและความคุ้มครองต่อเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดนี้ไว้ในวาระการประชุม รวมทั้งการที่ประเทศภาคีจะต้องมีการอนุวัติการกฎหมายภายใน โดยกำหนดหลักการ ข้อบังคับ รวมทั้งบทลงโทษที่ชัดเจนต่อผู้ที่กระทำการละเมิดต่อความคุ้มครองภายใต้เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดนี้ และมีการนำกฎหมายดังกล่าวนั้นไปบังคับใช้อย่างจริงจังโดยไม่เยอหย่อน อีกทั้งการที่ประเทศภาคีของอนุสัญญาเจนีวา 1949 จะให้สัตยาบันต่อพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 3 ย่อมเป็นการประกันความมั่นใจในเรื่องการให้ความคุ้มครองต่อประเทศที่รับเอาเครื่องหมายนี้ไปใช้ในประเทศของตน ซึ่งเป็นการขยายความคุ้มครองของการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ผู้บาดเจ็บและการให้บริการทางการแพทย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนั่นเอง ดังนั้นย่อมนำไปสู่การให้ความเคารพและการให้ความคุ้มครองที่บรรลุดีตามเจตนารมณ์สูงสุดในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ผู้บาดเจ็บและการบริการทางการแพทย์ขององค์การกาชาดระหว่างประเทศอย่างสมบูรณ์

2) ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดในประเทศไทย

ในส่วนของอนุวัติการของประเทศไทย ในการอนุวัติการกฎหมายตามที่ไทยเป็นภาคีอนุสัญญาเจนีวา 1949 ทั้งสี่ฉบับนั้น ซึ่งพันธกรณีและความรับผิดชอบตามอนุสัญญาทั้งสี่ฉบับนั้นมีอยู่หลายข้อ แต่พอจะเห็นในการนำมาอนุวัติการกฎหมายภายในของประเทศไทยนั้นประเทศไทยไม่ได้อนุวัติการกฎหมายทั้งสี่ฉบับตามอนุสัญญาเจนีวา 1949 ทั้งหมด โดยไทยได้อนุวัติการเอาแต่เฉพาะหน้าที่และความรับผิดชอบของประชาชนชาวไทยในเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก

ดังปรากฏเป็นพระราชบัญญัติบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึกลงวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2492 ลงวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2498 ซึ่งมีเพียง 19 มาตราอนุสัญญาเจนีวาเพื่อให้ผู้บาดเจ็บและป่วยไข้ในกองทัพในสนามรบมีสถานะดีขึ้น ลงวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2492 และอนุสัญญาเจนีวา เพื่อให้ผู้สังกัดในกองทัพขณะอยู่ในทะเลซึ่งบาดเจ็บป่วยไข้ และเรือต้องอับปางมีสถานะดีขึ้น ลงวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2492 กล่าวคือ เป็นการอนุวัติการตามอนุสัญญาเจนีวา 1949 ฉบับที่ 1, 2 และฉบับที่ 3 เท่านั้น โดยไม่มีการบัญญัติในส่วนของฉบับที่ 4 ด้วย อีกทั้งพันธกรณีตามอนุสัญญาเจนีวา 1949 ฉบับที่ 1, 2 และฉบับที่ 3 นั้นก็ได้อนุวัติการเอาเพียงบางส่วนเท่านั้น ดังนั้นประเทศไทยควรจะมีกฎหมายอนุวัติการให้สอดคล้องในทุกๆ ส่วนที่เป็นไปตามพันธกรณีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัด

ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องการใช้และเคารพต่อเครื่องหมายกาชาด เลี้ยววงเดือนแดงและคริสตัสแดง แม้ว่าประเทศไทยจะมี พระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติกำหนดหน้าที่คนไทยในยามสงคราม พ.ศ. 2484 และประมวลกฎหมายอาญาทหาร พ.ศ. 2454 แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่ครอบคลุมเรื่องที่ใช้ในฐานะประเทศภาคีจะต้องยึดถือปฏิบัติและจะต้องนำเอาหลักการต่างๆ ในอนุสัญญามาอนุวัติการให้ครอบคลุม โดยกฎหมายควรแบ่งแยกให้ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัด ทั้งการใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองและการใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการบ่งชี้ ซึ่งจะเกี่ยวโยงอย่างกันเป็นระบบทั้งในยามเกิดกรณีการขัดกันทางอาวุธและยามสงบ

ส่วนความรับผิดชอบจากการกระทำความผิดต่อเครื่องหมายกาชาดในยามขัดกันทางอาวุธซึ่งประเทศไทยไม่มีการบัญญัติ ทั้งนี้หากมีการขัดกันทางอาวุธเกิดขึ้นในประเทศไทย การละเมิดต่อเครื่องหมายกาชาดโดยประเทศคู่พิพาทของไทยหรือโดยพลรบของไทยเองที่ถือเป็นความผิดฐานอาชญากรรมสงครามก็จำต้องส่งไปสู่กระบวนการยุติธรรมระหว่างประเทศ

โดยหลักการแล้วตามกฎหมายระหว่างประเทศในส่วนของอาชญากรรมสงคราม ประเทศเจ้าของสัญชาติของบุคคลสัญชาติผู้กระทำความผิดจะต้องมีมาตรการในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมภายในประเทศ หรือประเทศเจ้าของสัญชาติผู้กระทำผิดไม่ดำเนินการหรือเพิกเฉย จึงจำต้องนำคดีความมาสู่กระบวนการยุติธรรมระหว่างประเทศ อีกทั้งตามสิทธิของผู้กระทำผิดที่พึงจะได้รับตามหลักนิติธรรม (due process) กล่าวคือ ให้ผู้ต้องหาได้มีทนาย ได้รับสิทธิในการตอบโต้ข้อกล่าวหา ตรวจสอบพยานหลักฐานต่างๆ และให้ตรวจสอบพยานหลักฐานของตนได้ รวมถึงการได้รับความช่วยเหลืออื่นใดตามความเหมาะสม ซึ่งประเทศไทยควรมีหลักการรองรับตามพันธกรณีดังกล่าว

ส่วนความผิดเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายภาษาหรือเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดอื่น หรือ การละเมิดต่อความคุ้มครองภายใต้เครื่องหมายดังกล่าวอันเป็นเหตุให้ผู้ที่อยู่ภายใต้ความคุ้มครอง นั้นขาดเจ็บสาหัสหรือเสียชีวิต อันเป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงตามอนุสัญญาเจนีวา 1949 ซึ่งถือ เป็นความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม ที่เป็นความผิดอาญา ซึ่งผลจากการกระทำผิดนั้นจะ ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุก หรือประหารชีวิต (ถ้ามี) อันเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพ ของบุคคลนั้นๆ ดังนั้นหลักการของกฎหมายอาญาจึงมีหลักการที่สำคัญคือ *nullum crimen, nulla poena, sine lege* กล่าวคือไม่มีกฎหมาย ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกฎหมายภายในที่บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานอาชญากรรมสงครามนี้โดยเฉพาะ

อีกทั้งในการบัญญัติกฎหมายนั้นยังต้องครอบคลุมกรณีผู้กระทำความผิดฐาน อาชญากรรมสงคราม ซึ่งหากเป็นพลรบที่ย่อมตกอยู่ในอำนาจของศาลทหารซึ่งประเทศไทยนั้นมี ระเบียบการทหารที่รองรับเกี่ยวกับการกระทำความผิดและการลงโทษเนื่องจากการกระทำ ความผิดดังกล่าวอยู่แล้ว ส่วนกรณีความผิดที่กระทำโดยพลเรือนที่ย่อมต้องผ่านกระบวนการทาง อาญาของพลเรือนซึ่งต้องระบุดังการกระทำความผิดที่เกิดในกรณีการขัดกันทางอาวุธด้วย

ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของประเทศไทยที่จะต้องมีการมีกฎหมายเฉพาะเพื่อการดำเนินการต่อการ กระทำความผิดที่เป็นความผิดที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับอาชญากรรมสงครามและการกระทำ ความผิดในยามสงคราม

โดยสรุปในการกระทำความผิดฐานอาชญากรรมสงครามที่จะต้องให้มาตรการภายในก่อน ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีมาตรการภายในเพื่อรองรับกับความผิดนี้โดยเฉพาะ ดังนั้นการแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายอาญาจึงควรระบุให้ครอบคลุมถึงความผิดที่เป็นการกระทำความผิดต่อ เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดนี้ด้วยซึ่งถือว่ามีเป็นอย่างยิ่ง หรืออาจจะมีการมีกฎหมายเฉพาะที่ใช้กับ การกระทำความผิดในยามสงครามให้ครอบคลุมถึงการใช้เครื่องหมายโดยล่องลับด้วย ซึ่งใน ปัจจุบันดูเหมือนว่าหลายๆ ประเทศมองข้ามไป รวมทั้งประเทศไทยที่ยังไม่มีกฎหมายที่รองรับกับ ความผิดเฉพาะนี้ ซึ่งเป็นความผิดในยามสงคราม

ในส่วนของ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งตามที่ปรากฏใน ส่วนที่เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัด ได้แก่ พระราชบัญญัติภาษา พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติกำหนดหน้าที่คนไทยใน เวลารบ พ.ศ. 2484 และประมวลกฎหมายอาญาทหาร พ.ศ. 2454 ในส่วนของการแก้ไขปรับปรุง กฎหมายทั้งสี่ฉบับของไทยนั้นควรมีการปรับปรุงให้มีหลักการที่ครบถ้วนดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติภาษา พ.ศ. 2499 ควรระบุมาตรการในการบังคับใช้ในกรณีการขัดกัน ทางอาวุธ และในยามสงบด้วย อีกทั้งการแบ่งแยกการใช้ให้ชัดเจนทั้งในส่วนของการใช้เพื่อ

วัตถุประสงค์เพื่อความคุ้มครองและการใช้ในวัตถุประสงค์เพื่อการบ่งชี้ ในส่วนการกำหนด บทลงโทษต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดควรแก้ไขในส่วนโทษปรับให้ สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ส่วนโทษอาญานั้นเห็นควรให้มีการระบุให้ชัดเจนว่าใช้บังคับได้ ทั้งในยามสงบและยามที่มีการขัดกันทางอาวุธ และควรกำหนดโทษให้เหมาะสมเพื่อประกันการ เคารพดังกล่าวด้วย

ประมวลกฎหมายอาญาทหาร พ.ศ. 2454 ควรมีการการระบุให้รองรับแก่การละเมิดต่อ เครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดง เครื่องหมายสิงโตแดงกับดวงอาทิตย์และเครื่องหมายคริสตัสแดง เพื่อเป็นการประกันการเคารพแก่เครื่องหมายดังกล่าวในการปฏิบัติการของกองทัพไทย และควร กำหนดโทษให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ในการควบคุมการใช้เครื่องหมายพิเศษอัน เด่นชัดอย่างไม่เหมาะสมควรกำหนดให้ความคุ้มครองแก่การใช้เครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดง เครื่องหมายสิงโตแดงกับดวงอาทิตย์และเครื่องหมายคริสตัสแดงในการนำไปใช้จดทะเบียน เครื่องหมายการค้าด้วย

ในสวนพระราชบัญญัติกำหนดหน้าที่คนไทยในเวลารบ พ.ศ. 2484 ควรแก้ไขให้พลเรือนที่ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสู้รบนั้นหลีกเลี่ยงจากการพัวพันในการสู้รบและให้มีการเคารพต่อการให้ ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม ไม่ว่าจะการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวจะมาจากประเทศหรือ หน่วยงานใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมที่มาจากคูร์ณิพิพาท

สรุป ข้อเสนอแนะต่อประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาเจนีวา 1949 ในการส่งเสริมความเคารพ และความคุ้มครองเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ คือ

1. ให้ประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาเจนีวา 1949 ซึ่งรวมถึงประเทศไทย เข้าเป็นภาคีแห่งพิธี สารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา 1949 ฉบับที่ 3 เพื่อเป็นการประกันและส่งเสริมการเคารพและความ คุ้มครองแก่การใช้เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการประกัน ให้เกิดความมั่นใจในการใช้เครื่องหมายคริสตัสแดงในฐานะเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดอีก เครื่องหมายหนึ่ง ซึ่งในการนี้ประเทศภาคีควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายภายในให้มีการให้ความ คุ้มครองและมีบทลงโทษต่อการใช้เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดทั้งสี่เครื่องหมายที่ได้รับรองแล้ว โดยอนุสัญญาเจนีวา 1949 กล่าวคือ เครื่องหมายกาชาด เครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดง เครื่องหมายสิงโตแดงกับดวงอาทิตย์ และเครื่องหมายคริสตัสแดง ทั้งนี้ให้ระบุในบทบัญญัติ ดังกล่าวให้ครอบคลุมถึงความคุ้มครองและบทลงโทษต่อการใช้เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดโดย ลอกเลียนแบบ การใช้โดยไม่อำนาจ และการใช้โดยล่อลวง ซึ่งควรมีการระบุให้คุ้มครองและมี

บทลงโทษแก่การใช้อย่างไม่เหมาะสมดังกล่าวทั้งในกรณีที่มีการขัดกันทางอาวุธและในยามสงบด้วย

2. ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว ควรดำเนินการให้มีมาตรการลงโทษแก่การละเมิดอย่างร้ายแรงอันเกิดแต่การละเมิดต่อเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดและความคุ้มครองภายใต้เครื่องหมายดังกล่าวตามอนุสัญญาเจนีวา 1949 และพิธีสารที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีการกำหนดมาตรการสำหรับปราบปรามการกระทำความผิดเช่นนั้น และกรณีการละเมิดอย่างร้ายแรงต่อเครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัดและความคุ้มครองภายใต้เครื่องหมายดังกล่าวที่ถือเป็นอาชญากรรมสงคราม ประเทศภาคีต้องจัดให้มีกฎหมายภายในระบุนิติบัญญัติดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน และระบุให้ปรับใช้ได้ทั้งในยามมีการขัดกันทางอาวุธระหว่างประเทศและที่ไม่ใช่ระหว่างประเทศด้วย

3. ในกรณีการละเมิดอย่างร้ายแรงที่ถือเป็นอาชญากรรมสงคราม ประเทศภาคีควรจัดให้มีการทำข้อตกลงร่วมมือกันระหว่างภาคีแห่งอนุสัญญาเจนีวา 1949 โดยจัดให้มีมาตรการหรือกลไกในการส่งตัวผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดฐานอาชญากรรมสงครามเพื่อให้มีการนำผู้ซึ่งกระทำความผิดดังกล่าวให้สามารถได้รับการพิจารณาตามกระบวนการยุติธรรมในประเทศที่สามได้

4. ให้ประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาเจนีวา 1949 รวมทั้งประเทศไทยจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจต่ออนุสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันทางอาวุธแก่บรรดากองทัพ ตำรวจ หน่วยงานราชการ และประชาชนพลเรือนของประเทศไทย โดยควรจัดให้มีการประเมินประสิทธิผลของการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ ดังกล่าวด้วย

5. เพื่อเป็นการประเมินประสิทธิผลของการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ และการปรับใช้กฎหมายและทางปฏิบัติอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการอนุวัติการเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ความเคารพและความคุ้มครองแก่การใช้เครื่องหมายพิเศษอันเด่นชัด ดังนี้ประเทศภาคีควรจัดให้มีการแต่งตั้งคณะบุคคลเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (Monitoring) รวมถึงการแสวงหาตัวบุคคลผู้กระทำความผิดมาลงโทษด้วย

6. หากเกิดกรณีการขัดกันทางอาวุธขึ้น ประเทศที่ไม่ใช่ภาคีคู่พิพาทควรมีบทบาทที่สำคัญในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศที่ไม่ใช่ภาคีคู่พิพาทด้วยกัน โดยแต่งตั้งให้เป็นผู้มีอำนาจคุ้มครอง (Protecting Power) เพื่อดูแลผลประโยชน์ของคู่กรณีในยามสงคราม ซึ่งการประสานความร่วมมือเช่นนี้อาจจะกระทำโดยการทำเป็นข้อตกลงพิเศษระหว่างประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเดียวกัน ในยามสงบ เพื่อหากเกิดกรณีการขัดกันทางอาวุธขึ้น ข้อตกลงดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ในสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธได้ในทันที

7. ให้ประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาเจนีวา 1949 ประสานความร่วมมือ อำนวยความสะดวก และส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือแก่กิจกรรมขององค์กรที่ให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมที่เป็นกลาง เช่น คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ และองค์การสหประชาชาติ อีกทั้งการดำเนินการให้ความช่วยเหลือในการเป็นองค์การตรวจตรา ดังเช่น กรรมการระหว่างประเทศเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง (International Fact-Finding Commission) ในกรณีที่ไม่ได้มีการแต่งตั้งผู้มีอำนาจคุ้มครองเช่นนั้น เพื่อเป็นการประกันการเคารพหลักเกณฑ์ตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในการสู้รบ

กล่าวโดยสรุป ความคุ้มครองภายใต้เครื่องหมายกาชาดและเครื่องหมายเสี้ยววงเดือนแดง เป็นกฎหมายจารีตประเพณีที่ผูกพันรัฐทุกรัฐ ซึ่งไม่มีปัญหาในการรับรองแต่มีปัญหาในการให้ความคุ้มครองจากการบังคับใช้กฎหมายของประเทศภาคีที่ยังไม่เคร่งครัดเท่าที่ควร ดังนั้นควรดำเนินการให้มีการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

สำหรับเครื่องหมายคริสต์แดงตามพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา 1949 ฉบับที่ 3 เพื่อเป็นการประกันการเคารพและส่งเสริมความคุ้มครองตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ประเทศไทยควรเข้าเป็นภาคีพิธีสารฉบับดังกล่าว เพื่อให้การรับรองแก่เครื่องหมายคริสต์แดง และเพื่อเป็นการส่งเสริมความเคารพและความคุ้มครองตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศให้ดียิ่งขึ้น และประเทศไทยจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งควรมีการดำเนินการให้มีการบังคับใช้กฎหมายให้เคร่งครัดยิ่งขึ้นด้วย